

Tartu Regiooni Energiaagentuur
Tartu Regional Energy Agency

Energiakogukonnad Eestis

Hetkeülevaade

KOV energiakogukonna toetajana

Kogukonna kaasamine

Nele Ivask (TREA)

16. märts 2023

CREATORS

Milline on kogukonnaenergeetika olukord Eestis 2023?

Kuidas siia jõudsime?

2014 – 2015 Eesti Arengufondi poolt korraldatud energiaühistute mentorprogramm - 10 algatust, mentorid, ükski ei hakanud tööle)

2017 – Co2mmunity projekt (TREA) – teema uuesti aktiivne, mentorprogrammi materjalid väga olulised Euroopa Liidu surve (Puhta Energia pakett 2019 – Clean Energy Package)

Mai 2022 – 2 erinevat energiakogukonna tüüpi seadustes defineeritud

2022 – murdepunkt huvi tõusus

Energiahindade
tõus

KOVide energia- ja
kliimakavad

Sündmused väljaspool
Eestit - ebakindlus

Seadustes,
kavades
kirjeldatud

Milline on kogukonnaenergeetika olukord Eestis 2023?

Riiklikul tasandil:

2 energiakogukonna tüüpi kirjeldatud seadustes:

- Taastuvenergia kohapealsele tootmisele ja tarbimisele orienteeritud
- Elektriturul osalemisele orienteeritud

Integreerimine teistesse strateegiatesse ja tugiraamistiku väljatöötamine hetkel käimas.

KOVIDe tasandil:

- Energiakogukondade teema enamikes energia- ja kliimakavades sees
- KOVID otsivad võimalusi eelkõige avalikus halduses hoonete energiakulude vähendamiseks, aga ka eraalgatustega energiakogukondade toetamiseks ja innustamiseks

Kogukonna tasandil:

- Aktiivsete algatuste ja ideede arv suureneb
- Väga mitmekesised, vastavalt vajadusele

Loodud Energiaühistu – 1. üleriigiline, kutsub investoreid ja liikmeid kogu Eestist (al 2021)

Lisaks näiteid, kus kogukonnad teevad energiaalast koostööd, aga ametlikult ennast ei ole määratlenud!

KOV kui energiakogukondade toetaja või algataja

MIKS PEAKS TOETAMA?

- Raha jääb rohkem kogukonda! Nii kohapeal tootmisest-tarbimisest tulenev sääst kui ka elektrimüügist tulu.
- Hea võimalus avalikus halduses olevate hoonete energiatarbe katmiseks kohalikul toodetud soodsama taastuvenergiaga (koolid, lasteaiaid jne)
- Muuks otstarbeks kõlbmatute alade kasutuselevõtmine (nt muuks otstarbeks kõlbmatud tühermaad, suletud prügilad jne)
- Suurendab hajatootmist, mis omakorda panustab energiasõltumatusse suurenemisse!
- Omavalitsuse ja kohalike koostöö aktiivsem (eriti juhul kui KOV aktiivselt osaleb)
- Panustab säästliku elukeskkonna loomisse omavalitsuse territooriumil – atraktiivsem elukoht!
- jne

**Kohalikud elanikud
Ettevõtted
KOV
MTÜ-d**

KOV kui energiakogukondade toetaja või algataja

KUIDAS SAAB KOV TOETADA?

- Sobilike pindade (nt majade katused, tühermaad jne) ja aktiivsete kogukondade kaardistamine
- Võimalusel kohandada vastavaks KOV tasandi asjassepuutuvad õigusaktid, eeskirjad (nt maa- ja hoonete kasutamise reeglid) ja protsesse kiirendada
- KOV saab algatada energiakogukonna teemade arutamist, korraldada temaatilisi üritusi ja pakkuda ruume koosolekuteks (ja olla kohal!)
- KOV saab suhelda ettevõtetega, kes plaanivad piirkonnas taastuvenergiat tootma hakata ja pakkuda välja kogukonna kaasamist
- KOV saab olla ise algataja või lausa näidata eeskuju osaledes energiakogukonna liikmena (avalike hoonete puhul võib see olla ka hädavajalik)
- KOV saab targalt tegutsedes olla tõhus inimeste kaasaja ja innustaja!
- jne

Kuidas alustada energiakogukonna loomisega?

ESMASED TEGEVUSED

- Peab olema vajadus, idee ja plaan!

Mida ja millise eesmärgiga tehakse?

Kellele?

Kes on potentsiaalsed huvilised?

Näiteks kas omatarbeks, tulu teenimiseks, kogukonna hüvanguks, KOV'i energiakulude vähendamiseks, energiavaesuse leevendamiseks vms.

Kõike korraga ei saa!

Oluline on tutvuda teiste kogemustega, sh negatiivsetega! Ka läbikukkumised on õpetlikud!

- Hea kui on teada aktiivsed ja positiivsed inimesed piirkonnas! Nendega tasub esmalt rääkida.
- Kõige olulisem, aga enamasti kõige ajamahukam ja keerulisem: kohaliku kogukonna kaasamine!

Kogukonna kaasamine on võtmetähtsusega

- Kes on liidrid?
- Tuleb arvestada kogukonna suuruse ja aktiivsusega!
- Aktiivsete puhul tuleks juba idee etapis kogukonnaga läbi rääkida! (nö valge paberiga kohapeale)
- Väga selgelt tuleks sõnastada kasu kogukonnale! Enamasti kõnetab majanduslik kasu, aga võib olla ka muu (näiteks ühine päikesepark kohaliku rahvamaja tarbeks või võimalus teha koostööd vms)
- Oluline on kuulata inimeste hoiakuid ja hirme!
- Kutsu rääkima neid, kellel on kogemus!

Kodukandi energeetika päev
Tartus:

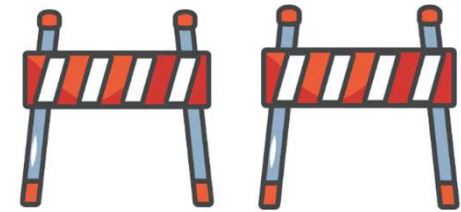
Suuremate projektide puhul

Kampaania

Ürituste korraldamine

Esiialgu ka mõne teise kohalike ürituse osana teema üles võtta!

Peamised takistused Eestis (2023)

- **Võrguga liitumised**

- Ei jätku võimsusi, äärealadel eriti nutune olukord

Lahendus: tootmine omatarbeks, liitumisvõimsus väike või üldse mitte

Probleem: lisanduvad kulutused seoses otseliinide ja kohapealsete elektrisüsteemidega

- **Riigihangete seadusest tulenevad piirangud avalikule sektorile**

- katuste, maatükkide energiakogukonna kasutusse andmine
- Elektri ostmine energiakogukonnalt

Hetkel head lahendust ei ole – tegeleme!

- **Särasilmsete aktivistide nappus**

- **Raha pole**

- Endiselt **Eesti inimeste umbusk koostegemise suhtes** (siin siiski positiivsed arengud)

CREATORS

POTEnT
Interreg Europe

Täna!

Nele Ivask
TREA

nele.ivask@trea.ee

Tartu Regiooni Energiaagentuur
Tartu Regional Energy Agency